

A VERSENYPOLITIKA VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ ELJÁRÁSOK

BIZOTTSÁG

ÁLLAMI TÁMOGATÁS – MAGYARORSZÁG

Állami támogatás C 1/09 (korábbi NN 69/08) – A MOL javára nyújtott állítólagos támogatás

Felhívás észrevételek benyújtására az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése értelmében

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2009/C 74/05)

A Bizottság 2009. január 13-i levelével, amelynek hiteles nyelvű másolata megtalálható ezen összefoglalót követően, értesítette Magyarországot határozatáról, hogy a fent említett támogatással kapcsolatosan megindította az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárást.

Az érdekelt felek a bizottsági eljárás tárgyát képező támogatásra vonatkozó észrevételeiket az ezen összefoglaló és az azt követő levél közzétételét követő egy hónapon belül az alábbi címre nyújthatják be:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
Fax: +32 22961242

Az észrevételeket közlik Magyarországgal. Az észrevételeket benyújtó érdekelt írásban, kérésüket megindokolva kérhetik adataik bizalmas kezelését.

AZ ÖSSZEFOGLALÁS SZÖVEGE

II. LEÍRÁS

I. AZ ELJÁRÁS

2007. november 14-én panasz érkezett Bizottsághoz olyan állítólagosan állami támogatást megvalósító intézkedésekre vonatkozóan, amelyeket Magyarország a Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (a továbbiakban: MOL) javára fogantatosított. Az állítólagos állami támogatási intézkedés a MOL és a magyar állam által 2005-ben kötött azon megállapodás, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás végeredményben mentességet kapjon a bányászati törvény 2008 januárjában történt módosítását követő bányajáradék-emelés alól.
- Mivel a panaszban leírt intézkedés valóban kétségekre adott alapot, információkérést küldtünk Magyarországnak 2008. január 24-én, továbbá 2008. június 18-án. A magyar hatóságok e kérdőívekre 2008. március 25-én, illetve 2008. szeptember 9-én adtak választ.

- A MOL és a magyar állam által kötött megállapodás lehetővé teszi, hogy a vállalkozás végeredményben mentességet kapjon a szénhidrogénekre vonatkozó bányajáradék emelése alól, amelyet a bányászati törvény közelmúltbeli módosítása vezetett be. A 2005-ből származó megállapodás alapján a törvénymódosítás által életbe léptetett jelentős mértékű bányajáradék-emelés ellenére a MOL által fizetendő bányajáradék összege szénhidrogén-mezőinek többsége esetében 2020-ig változatlan marad.

III. ÉRTÉKELÉS

- A megállapodás és a törvénymódosítás – kialakításuk módját figyelembe véve – egyazon intézkedés részének minősültek, és az értékelés együttes hatásukat vizsgálta. A Bizottság elemzése bemutatta, hogy a határidő-hosszabbítási megállapodás és az ezt követő törvénymódosítás együttes hatásában azt eredményezi, hogy a MOL jogtalan előnyben részesül.

5. A Bizottság véleménye szerint az intézkedés az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében felsorolt összes kritériumnak megfelel, így azt állami támogatásnak kell minősíteni. A Bizottság nem lát semmilyen jogcímet, amely alapján a támogatás összeegyeztethető lenne a közös piaccal, mivel nem tűnik alkalmazhatónak rá semmiféle, az EK-Szerződésben meghatározott derogáció.

IV. KÖVETKEZTETÉS

6. A fenti megfontolások alapján a Bizottság úgy határozott, hogy a leírt intézkedéssel kapcsolatban megindítja az EK-Szerződés 88. cikke (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást.

A LEVÉL SZÖVEGE

„A Bizottság ezúton tájékoztatja Magyarországot, hogy a fent említett intézkedésre vonatkozóan a magyar hatóságok által benyújtott információk áttekintése után úgy határozott, hogy megindítja az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében meghatározott eljárást.

1. AZ ELJÁRÁS

- (1) 2007. november 14-én panasz érkezett a Bizottsághoz olyan intézkedésekre vonatkozóan, amelyeket Magyarország állítólag a Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (a továbbiakban: MOL) javára fogantatosított⁽¹⁾. A panasz állami támogatással kapcsolatos vonatkozásai⁽²⁾ a vállalkozás bányajáradék-fizetési kötelezettségeire irányultak.
- (2) Az állítólagos állami támogatási intézkedés a MOL és a magyar állam által 2005-ben kötött azon megállapodás (a továbbiakban: a megállapodás vagy a szerződés), amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás valójában mentességet kapjon a bányászati törvény 2008. januárjában történt módosítását követő bányajáradék-emelés alól.
- (3) Mivel a panaszban leírt intézkedés valóban kétségekre adott alapot, a Bizottság információkérést küldött Magyarországnak 2008. január 24-én, továbbá 2008. június 18-án. A magyar hatóságok e kérdőívekre 2008. március 25-én, illetve 2008. szeptember 9-én adtak választ.

⁽¹⁾ A/39830.

⁽²⁾ Más problémák – pl. a MOL tulajdonosi szerkezetének bizonyos vonásai, amelyek kivételt jelentenek a gazdasági társaságokra vonatkozó általános szabályok alól, valamint az ún. Lex MOL – a Belső Piaci Főigazgatóság hatáskörébe tartoznak. Így ezekrel kapcsolatban külön panaszt iktattak SG/CDC/2007/A/8617 számon.

2. A KEDVEZMÉNYEZETT ÉS AZ INTÉZKEDÉS LEÍRÁSA

2.1. A kedvezményezett

- (4) A MOL integrált olaj- és gázipari társaság, részvényeit jegyzik a budapesti, a luxemburgi és a varsói tőzsdén. A magyar piacon fő tevékenységei közé a következők tartoznak: kőolaj és földgáz feltárása és kitermelése; gázipari termékek gyártása; kőolajtermékek finomítása, szállítása, tárolása és forgalmazása kis- és nagykereskedelmi szinten egyaránt; földgázszállítás; valamint olefinek és poliolefinek előállítása és értékesítése. Továbbá a MOL-csoport több magyar és külföldi leányvállalatot is magában foglal⁽³⁾.

2.2. A bányászati törvény

- (5) A magyarországi bányászati tevékenységekre vonatkozó általános szabályokat a bányászatról szóló, 1993. évi XLVIII. törvény⁽⁴⁾ (a továbbiakban: bányászati törvény) határozza meg.
- (6) A törvény értelmében bányászati tevékenység (azaz az ásványi anyagok kutatása, feltárása és kitermelése) két különböző jogi formában folytatható: i. *koncessziós szerződés* alapján; illetve ii. *hatósági engedély* alapján. Koncesszió esetében a bányászati kérdésekért felelős miniszter (a továbbiakban: illetékes miniszter)⁽⁵⁾ szerződést köt »zárt terület«⁽⁶⁾ kitermelésére vonatkozóan a nyilvános pályázat nyertesével. Ettől eltér az az eset, amikor ún. »nyílt területről«⁽⁷⁾ van szó; ilyenkor a bányafelügyelet nem tagadhatja meg a bányászati jog megadását, amennyiben a kérelmező megfelel a törvény által rögzített feltételeknek.
- (7) Továbbá a bányászati törvény előírja, hogy az ásványi nyersanyagok kitermelése esetében *bányajáradékot* kell fizetni, amely a kitermelt ásványi nyersanyag mennyisége után keletkező érték meghatározott százaléka. Koncesszió esetében ennek összegét a koncessziós szerződés rögzíti. Az engedély alapján folytatott ásványi nyersanyag-kitermelés esetében a bányajáradékot a bányászati törvény 20. cikke szabályozza.
- (8) 2008. januárjáig a szénhidrogének engedély alapján történő kitermeléséhez kapcsolódó bányajáradék 12 %-ot tett ki, bizonyos kivételekkel, mint amilyen az 1998. január 1-je előtt termelésbe állított szénhidrogén mezők esete, ahol a bányajáradék J %. A J tényezőt egy olyan képlet alapján számították ki, amely a korábbi gázárakon, valamint a kitermelt mennyiségen és értéken alapul; minimális értékét 12 %-ban határozták meg.

⁽³⁾ Például az egyik vezető magyar vegyipari vállalatot, a TVK-t, a Slovnaft nevű szlovák olajvállalatot és a Roth nevű osztrák kis- és nagykereskedelmi vállalatot. Emellett stratégiai partnerség kapcsolja az INA nevű horvát vállalathoz.

⁽⁴⁾ »1993. évi XLVIII. törvény a bányászatról«.

⁽⁵⁾ Jelenleg a bányászati és Kővelő, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium felel. 2005-ben ez a minisztérium a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium volt.

⁽⁶⁾ A bányászati törvény meghatározása szerint a zárt terület bányászati tevékenység céljából lehatárolt, koncessziós pályázatra kijelölt terület.

⁽⁷⁾ A bányászati törvény meghatározása szerint minden olyan terület, amely nem minősül zárt területnek.

2.3. A határidő meghosszabbítására kötött szerződés

- (9) A bányászati törvény 26/A cikkének (5) bekezdése alapján a bányavállalkozó a bányafelügyeleti engedély időpontjától számított 5 éven belül köteles a kitermelést megkezdeni. Amennyiben eddig az időpontig nem kezdődik el a kitermelés, az engedélyt bevonják. E cikk arról is rendelkezik, hogy e határidő az illetékes miniszter és a bányavállalkozó között megkötött szerződésben magasabb bányajáradék meghatározásával ⁽⁸⁾ meghosszabbítható. Ezenfelül abban az esetben, ha a meghosszabbítási kérelem kettőnél több bányatelekre irányul, a megnövelt bányajáradék alkalmazását kiterjesztik a bányavállalkozó *valamennyi* bányatelekére, ötnél több bányatelekre kért határidő-hosszabbítás esetén pedig további *egyszeri térítés* ⁽⁹⁾ is megállapítható.
- (10) 2005. szeptember 19-i kérelmében a MOL szénhidrogénmezői (olaj és gáz) közül 12-re vonatkozóan bányászati jogának meghosszabbítását kérte, amelyet korábban engedély útján szerzett.
- (11) 2005. december 22-én a MOL és az illetékes miniszter szerződést kötött a határidő meghosszabbítására az alábbi feltételekkel:

a) *Határidő-hosszabbítás*: A kérelem tárgyát képező bányászati jogokat 5 évvel meghosszabbították (azaz további öt év áll a MOL rendelkezésére ahhoz, hogy megkezdje a kitermelést e mezőkön). A meghosszabbításért fizetendő térítést az ötéves meghosszabbítási időszak minden egyes évére 1,020 és 1,050 közötti szorzó »c« alkalmazásával határozták meg, az alábbiakban felsorolt hosszabbítási térítési díjakat állapítva meg. Továbbá a kitermelés megkezdését követően a következő bányajáradékokat kellett alkalmazni az elkövetkező 15 éves időtartam hátralévő részére:

1. táblázat: A határidő-hosszabbítási megállapodásban rögzített járadékok

Év	Eredeti járadék × c	Megemelt járadék
1	12 % × 1,050	12,6 %
2	12 % × 1,038	12,456 %
3	12 % × 1,025	12,3 %
4	12 % × 1,020	12,24 %
5	12 % × 1,020	12,24 %
6–15	12 % × 1,020	12,24 %

⁽⁸⁾ Legfeljebb az eredeti érték 1,2-szeres mértékében.

⁽⁹⁾ Legfeljebb a megnövelt bányajáradék alapján fizetendő összeg 20 %-ának megfelelő mértékben.

b) *Kiterjesztés az összes bányatelekre*: Mivel a bányászati jog meghosszabbítását ötnél több bányatelekre kérték, az 1998. január elseje után termelésbe állított összes bányatelekre megegyező összegű járadék alkalmazandó 15 éven át, azaz 2020-ig. Az 1998. január elsejét megelőzően termelésbe állított bányatelek tekintetében a »J« és c szorzata az alkalmazandó szorzószám. A »J« értékét a megállapodás aláírásakor hatályos bányászati törvény alapján a szerződés állapította meg.

c) *A bányajáradék »befagyasztása«*: A felek abban is megállapodtak, hogy a szerződésben megállapított bányajáradék a bányászati törvény esetleges módosításaitól függetlenül a szerződés teljes időtartamára alkalmazandó (azaz 2020-ig).

d) *Egyszeri térítés*: A megállapodás a kitermelés késedelmes megkezdése miatt 20 milliárd HUF ⁽¹⁰⁾ összegű egyszeri díjról is rendelkezett.

e) *Felmondási záradék*: A szerződés úgy rendelkezett, hogy módosítása nem lehetséges. A szerződést a felek csak a MOL irányításában bekövetkező, a részvények minimum 25 %-át érintő változás esetén mondhatják fel.

(12) A bányafelügyelet 2005. december 23-i határozatával meghosszabbította a MOL bányászati jogát a kérelem tárgyát képező mezőkre vonatkozóan.

2.4. A bányászati törvény módosítása

(13) A bányászati törvény 2008 januárjában elfogadott módosítása bizonyos típusú szénhidrogének esetében jelentősen megemelte a bányajáradékot. Ennek értelmében jelenleg 30 %-os bányajáradékot kell fizetni minden, 1998. január 1-je és 2008. január 1-je között termelésbe állított mező után. A 2008. január 1-je után termelésbe állított mezők esetében a kitermelt szénhidrogén-mennyiségtől függő (12, 20, illetve 30 %-os) járadék fizetendő. Az 1998 előtt termelésbe állított mezők esetében a »J« szorzó alkalmazandó, amelynek minimumértékét 30 %-ban határozták meg. Továbbá az összes járadékot a nyersolaj árától függő pótdíj terheli »Brent-felár« ⁽¹¹⁾. Speciális értékek alkalmazandók nehéz kitermelési feltételek esetében (12 %), valamint magas inertgáz-tartalom esetében (8 %).

(14) Az új bányajáradékok 2008. január 8-a óta vannak hatályban; az ezt megelőzően aláírt ún. »hosszú távú megállapodások« – azaz koncessziós megállapodások és határidő-hosszabbítási megállapodások – tárgyát képező mezőkre a magyar hatóságok szerint nem alkalmazandók. Mivel a MOL mezőinek 96,6 %-át a megállapodás előtt állították termelésbe, így annak alkalmazási körébe tartoznak, a vállalkozás valójában *mentesül a módosított bányajáradék fizetésének kötelezettsége alól*.

⁽¹⁰⁾ Hozzávetőlegesen 80 millió EUR.

⁽¹¹⁾ +3 %/6 %, amennyiben a nyersolaj ára a hordónkénti 80/90 USD felett van.

2. táblázat: A módosítást megelőzően és azt követően fizetendő bányajáradékok összefoglalása

A termelés megkezdésének éve	A régi bányászati törvény alapján fizetendő járadék	A módosított bányászati törvény alapján fizetendő járadék	A MOL szerződése alapján fizetendő járadék
1998. január 1-je előtt	J % (legalább: 12 %)	J % Legalább: 30 %, +3 % vagy 6 % a Brent-felár alapján)	J % × c (legalább: 12 %)
1998. január 1-je és 2008. január 1-je között	12 %	30 % (+3 % vagy 6 % a Brent-felár alapján)	12 % × c (~ 12,24 % (**))
2008. január 1-je után (*)	Földgázmezők, ahol a kitermelt földgáz évi mennyisége nem éri el a 300 millió m ³ -t Kőolajmezők, ahol a kitermelt kőolaj évi mennyisége nem éri el a 50 kt-t	12 % (+3 % vagy 6 % a Brent-felár alapján)	12 % × c (~ 12,24 % (**))
	Földgázmezők, ahol a kitermelt földgáz évi mennyisége 300 millió és 500 millió m ³ között van Földgázmezők, ahol a kitermelt földgáz évi mennyisége 50 és 200 kt között van	20 % (+3 % vagy 6 % a Brent-felár alapján)	
	Földgázmezők, ahol a kitermelt földgáz évi mennyisége 500 millió m ³ felett van Kőolajmezők, ahol a kitermelt kőolaj évi mennyisége 200 kt felett van	30 % (+3 % vagy 6 % a Brent-felár alapján)	
	Szénhidrogének különleges bányászati feltételekkel	12 %	
	Magas inertgáz tartalmú földgáz	8 %	

(*) A meghosszabbítás alá tartozó 12 bányatelek közül öt mező termelésbe állítására 2008. január 1-je után kerül(t) sor.

(**) Az egyszerűség kedvéért az ötödik évet követően alkalmazandó bányajáradékot tüntetjük fel.

3. ÉRTÉKELÉS

Állami források és szelektivitás

3.1. Az intézkedés háttere

(15) A MOL határidő-hosszabbítási megállapodása első látásra nem áll ellentétben a bányászati törvénnyel, mivel annak vonatkozó rendelkezéseivel összhangban kötötték meg. Ugyanakkor fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a törvény nem tartalmaz semmiféle rendelkezést arra az esetre vonatkozóan, amennyiben az eredeti bányajáradékot a meghosszabbítási megállapodás megkötését követően megemelik. A bányászati törvény explicit kivételt sem állapít meg az ilyen jellegű hosszú lejáratú szerződésekre vonatkozóan.

(16) A megállapodás és a törvénymódosítás kialakítását figyelembe véve *egyzon intézkedés részének* kell őket tekinteni (a továbbiakban: az intézkedés); értékelésüket nem elkülönítve kell végezni, hanem együttes hatásukat kell vizsgálni.

3.2. Az állami támogatás megléte

(17) A 87. cikk (1) bekezdése megállapítja, hogy a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, illetve annak torzításával fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

(18) Úgy tűnik, hogy az intézkedés által az állam bevételekről mond le, mégpedig szelektív módon, mivel csak egy vállalkozásnak nyújt mentességet. A magyar hatóságok mostanáig nem adtak magyarázatot arra vonatkozóan, hogy a magyar adórendszer és a magyar bányászati szabályozás általános logikája indokolja-e a mentességet. Érvelésük szerint az adószabályok nem alkalmazhatók analógias alapon a bányajáradékokra, mivel ezek az állami tulajdonban levő szénhidrogének vételárát jelentik, azaz nem tekinthetők adónak. Továbbá a határidő-hosszabbítási megállapodás értelmében a bányászati jog szerződéses viszony tárgyává vált, a hosszabbítási megállapodással kapcsolatos eljárás pedig a koncessziós szerződések logikáját követi.

(19) Fontos felidézni, hogy a MOL hosszabbítási szerződésének megkötése az ún. engedélyezés alapján történt, amely jelentős mértékben eltér a koncessziótól⁽¹²⁾, mint ez a fentiekben kifejtésre került. Ebből következően a koncessziós megállapodás logikája nem alkalmazható sem az engedélyezés tárgyát képező bányászati jogokra, sem pedig az erre vonatkozóan kötött megállapodásokra.

⁽¹²⁾ A bányászati törvény egy másik típusú szerződést is megemlít (§ 50/A(5)): az illetékes miniszter – az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben – a bányajáradék mértékét közérdekből csökkentheti, és a csökkentéssel kapcsolatos feltételekről a bányavállalkozóval szerződést köt. Ez a típusú szerződés a jogalap és az előfeltételek (közérdek) tekintetében eltér a MOL által kötött szerződéstől.

- (20) A Bizottság azzal a magyar véleménnyel sem ért egyet, amely szerint az engedélyezés értelmében fizetendő bányajáradék nem minősülne fiskális intézkedésnek, tekintettel arra, hogy az illeték összegét (valamint a lehetséges hosszabbítás viszonylatában alkalmazandó alapvető módozatait) törvény szabályozza, és fizetése minden bányászati jogot kapott vállalkozás számára kötelező.
- (21) Beadványaikban a magyar hatóságok arra hivatkoznak, hogy a bányajáradék emelésére azért volt szükség, hogy az állam magasabb bevételre tehesen szert a szénhidrogének megnövekedett piaci árából. Mivel azonban a MOL a piacvezető a magyarországi szénhidrogén-termelésben ⁽¹³⁾, de facto kivételezett helyzete ellentmondani látszik a hatóságok azon céljának, amely a szénhidrogén-kitermelésből származó bevétel emelésére irányul.
- (22) Végül a felmondási záradék (azaz annak lehetősége, hogy a szerződést bármelyik fél felmondhatja abban az esetben, ha harmadik személy a vállalkozás részvényeinek több mint 25 %-át megszerzi) és a bányajáradék ezt követő emelése együttesen alkalmazva olyan eszköznek tekinthető, amelynek célja annak megakadályozása, hogy (külföldi) befektetők a MOL eszközeit felvásárolhassák. Amennyiben a MOL irányítása megváltozna, minden bányatelkére a módosított bányászati törvényben meghatározott értékek vonatkoznának.

Előny

- (23) Ami az előny kérdését illeti, az intézkedést a bányászati törvény határidő-hosszabbítási szerződésre vonatkozó rendelkezéseinek célját figyelembe véve kell elemezni. Ilyen típusú megállapodást akkor kell kötni, ha egy vállalkozás nem kezdi meg a kitermelést a korábban kiadott bányászati jog törvényben meghatározott határidején belül, és emiatt e határidő meghosszabbítását kéri. A meghosszabbítás ellentételezésére a vállalkozásnak elméletben magasabb járadékot, továbbá esetlegesen egyszeri kártalanítást kell fizetnie.
- (24) E kompenzációs elemek célja a bányák kiaknázatlanul maradásának megakadályozása, valamint annak biztosítása, hogy az állam bányajáradékhoz jusson. Célja nem az, hogy szerzett jogokat hozzon létre, és egy adott szinten befagyassza a bányajáradékot. Az új járadék 2008 januárjában bekövetkező hatályba lépésével a MOL szinte valamennyi bányatelke után fizetendő, eredetileg valamivel magasabb járadék a legtöbb esetben lényegesen alacsonyabb mértékű lett, mint amennyit a hasonló bányatelkeket működtető versenytársak fizetnek, akik pedig betartották a kitermelés megkezdésére vonatkozó törvényi határidőt.
- (25) Így tehát a határidő-hosszabbítási megállapodás azon rendelkezése, amely 15 évre befagyasztja a bányajáradékot anélkül, hogy lehetőséget adna a módosítására, amennyiben annak hatályos jogszabályban előírt mértéke megváltozik, kívül esik a bányászati törvény hatályán,

szellemén és logikáján (amely járadékot ró ki abból a célból, hogy a bányák késedelmes kitermelésében ellenérdekeltté tegye a vállalkozásokat). A járadék mértékének befagyasztása következtében olyan paradox helyzet áll elő, amelyben a MOL de facto előnyhöz jut abból adódóan, hogy nem teljesítette kötelezettségeit.

- (26) A magyar hatóságok állítása szerint a MOL ugyan egyes esetekben lehetséges, hogy alacsonyabb járadékot fizet, mint amennyire a bányászati törvény kötelezné, bizonyos esetekben viszont valójában magasabb összeget fizet (pl. a magas inertgáz tartalmú földgáz esetében). Továbbá a MOL 20 milliárd HUF összegű egyszeri kártalanítási díjat is fizetett. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a bányászati törvény 1,2 %-os szorzó alkalmazását tette lehetővé, amely akár 14,4 %-kal megemelt járadékot eredményezett volna (12 × 1,2). Ez a felek által ténylegesen megállapított szorzónál több mint 2 százalékponttal magasabb. Tekintetbe véve az elméletileg lehetségeshez képest viszonylag alacsony szinten megállapított szorzót, a hosszabbítás logikája alapján indokolt a kezdeti kártalanítási díj.
- (27) Továbbá Magyarország azt állítja, hogy a járadék emelése a gyakorlatban ritkán fordul elő, és a felek nem számíthattak a jogszabály ilyen jellegű változására, ezzel magyarázható, hogy nem került külön záradék a szerződésbe, amely foglalkozott volna a bányajáradék lehetséges emelésével. Két olyan tény van, amely ezen állításnak ellentmond. Egyrészt a hosszabbítási szerződést az illetékes miniszter írta alá; ebből adódóan igen nehezen fogadható el az az érv, hogy a bányajáradék olyan díjtétel, amelyet valamilyen teljességgel kívülálló harmadik fél ró ki. Másrészt a hosszabbítási megállapodás *explicit módon* kizárja az alkalmazandó járadék módosítását a szerződés teljes időtartamára vonatkozóan.
- (28) Ugyan nehezen bizonyítható, mik voltak a felek szándékai a szerződés megkötésekor, a magyar államtól elvárható lett volna érdekeinek védelme. Mindenesetre teret szentelhetett volna e kérdésnek a bányászati törvény módosításában. Ezenfelül az emelés a 2008 előtt megkötött engedélyezési megállapodásokra is kiterjed, ami azt támasztja alá, hogy az engedéllyel rendelkező vállalkozásoknak nincs arra vonatkozó jogos elvárása, illetve szerzett joga, hogy az általuk fizetendő járadék szintje az engedélyük teljes időtartama alatt változatlan maradjon.
- (29) Továbbá amikor egy vállalkozás hatósági engedélyt kap egy bányá kitermelésére, el kell fogadnia az illeték összegének jövőbeli lehetséges módosításait. Egyértelműen ezt igazolja, hogy a 2008-as törvénymódosítás visszamenőleges hatállyal bírt, azaz az emelés a 2008 előtti hatósági engedélyek feltételeit is befolyásolta ⁽¹⁴⁾. Ez bizonyítékul szolgál arra nézve, hogy az engedéllyel rendelkező vállalkozásoknak nincs jogos elvárása, illetve szerzett joga arra vonatkozóan, hogy az általuk fizetendő járadék szintje engedélyük teljes időtartama alatt változatlan maradjon. A jogi keret alapján semmilyen más piaci szereplő nem számíthatott volna arra, hogy a MOL-szerződéssel megegyező feltételekkel ilyen jellegű hosszabbítási megállapodást kötnének vele.

⁽¹³⁾ 2007-ben a MOL mezőből származott a Magyarországon kitermelte teljes földgázmennyiség 96 %-a, a kőolaj esetében pedig ez az érték elérte a 100 %-ot.

⁽¹⁴⁾ A 2008 előtti engedélyezési megállapodások módosulnak, de csak a jövőre vonatkozóan. A 2008 előtt esedékes befizetéseket nem érintik a változások.

- (30) Mint a fenti 2. táblázatból látható, a MOL által fizetendő bányajáradék szinte minden esetben ⁽¹⁵⁾ kedvezőbb, mint a hasonló versenytársak által fizetendő összeg. Kétségtelen, hogy a régebbi mezők tekintetében a MOL nem rendelkezik közvetlen versenytárral. Azonban számításba véve, hogy a MOL meghosszabbítás által érintett mezőit 2005 után állították termelésbe (és különösen azt, hogy e mezők egy része esetében erre még mindig nem került sor), az intézkedés potenciálisan hátrányos megkülönböztetést jelent az új piacra lépőkre nézve.
- (31) Továbbá a MOL üzleti működését kiszámíthatóbbá teszi, hogy bányajáradékát befagyasztották, míg a versenytársak az illeték változásaival szembesülhetnek. Végül a MOL által a hosszabbítási szerződés értelmében fizetendő járadék mentes az ún. Brent-felártól, amelyet a bányászati törvény módosítása vezetett be. Az áringadozási záradék alóli mentesség komoly kockázatki zárást jelent a MOL számára, és versenytársaihoz képest kiszámíthatóbbá teszi üzleti tevékenységét.
- (32) Tehát a hosszabbítási szerződés megszövegezésének módja minden jövőbeli változás alól mentességet biztosított a MOL számára. Ebből az következik, hogy a vállalkozást előnyhöz juttatták olyan versenytársaival szemben, akik pedig betartották engedélyükbe foglalt feltételeket.

A verseny torzítása és a kereskedelemre gyakorolt hatás

- (33) A Magyarország által benyújtott információk szerint Magyarországon csupán három vállalkozás foglalkozik szénhidrogén-kitermeléssel ⁽¹⁶⁾. Ugyanakkor egy korábban benyújtott felsorolás két másik olyan vállalkozást ⁽¹⁷⁾ is tartalmazott, amely az adatok szerint végzett szénhidrogén-kitermeléssel kapcsolatos tevékenységeket 2007-ben. Ezenfelül vannak arra utaló jelek, hogy több más vállalkozás is folytat kutatást Magyarország területén ⁽¹⁸⁾, ami esetleg szénhidrogén-kitermeléshez vezethet.

3.3. Az állami támogatás meglétére vonatkozó következtetés

- (34) A kifejtett érvek alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az intézkedés megfelel az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében felsorolt kritériumoknak, amit a következők indokolnak:
- a) Az intézkedés mentesíti a MOL-t olyan költségektől, amelyeket egyébként viselnie kellene. Bár elismerjük, hogy a határidő-hosszabbítási szerződés nincs nyílt ellentétben az akkor hatályos bányászati törvény rendelkezéseivel, valamint azt is, hogy a magyar

államnak jogában áll a vonatkozó jogszabályok megváltoztatásával meghatározni a bányajáradékok szintjét, a kérdéses esetben a következőkről van szó: i. a határidő-hosszabbítási szerződés oly módon lett kialakítva, amely ellentétes a bányászati törvény szellemével, és a MOL számára kedvezményes elbánást biztosít; ii. a határidő-hosszabbítási megállapodás és az ezt követő törvénymódosítás együttes hatásában azt eredményezi, hogy a vállalkozás *előnyre* tesz szert.

- b) Az intézkedés olyan bevételekről való lemondással jár, amelyekre az állam jogosult lenne, tehát *állami forrásból* nyújtják. Az, hogy az intézkedés szerződés formájában valósul meg, önmagában nem releváns, mivel bármilyen jogi formában nyújtható állami támogatás.
- c) A kivétel egyetlen vállalkozásra irányul, tehát a *szelektív* kritériuma teljesül. A MOL integrált olaj- és gázipari társaság, amely egyértelműen *vállalkozásnak* minősül. Versenyben áll más vállalkozásokkal, amelyek nem részesülnek az intézkedésből származó előnyökből. Tehát az intézkedés *torzítja a versenyt*. Továbbá olyan ágazatban folytatja tevékenységét, amelyben kereskedelmi kapcsolatok vannak a tagállamok között, tehát a Közösségen belüli *kereskedelemre gyakorolt hatás* kritériuma szintén teljesül.
- (35) Ilyen feltételek mellett a kérdéses intézkedést az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak kell minősíteni.

3.4. Az állami támogatás összeegyeztethetősége

- (36) A Bizottság előzetesen úgy ítéli meg, hogy a MOL javára hozott intézkedés az információk alapján állami támogatásnak minősül. E tekintetben összeegyeztethetőségét az EK-Szerződés 87. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglalt kivételek fényében kell értékelni.
- (37) Az EK-Szerződés 87. cikke (2) bekezdésében meghatározott kivételek – a magánszemély fogyasztóknak nyújtott szociális jellegű támogatás, a természeti csapások vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatás és a Németországi Szövetségi Köztársaság egyes területei számára nyújtott támogatás – erre az esetre nem vonatkoznak.
- (38) Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontja által biztosított kivétel szerint engedélyezhető az olyan területek gazdasági fejlődését előmozdító támogatás, ahol rendkívül alacsony az életszínvonal vagy jelentős az alulfoglalkoztatottság, ugyanakkor ebben az esetben ez a kivétel nem tűnik alkalmazhatónak, mivel a támogatás ilyen magyarországi régiók gazdasági fejlődésére nézve nem biztosít előnyt.
- (39) Az intézkedés nem tekinthető sem közös európai érdeket szolgáló projektnek, sem egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetését szolgáló eszköznek, mint ezt az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontja megfogalmazza, továbbá nem irányul a kultúra és a kulturális örökség megőrzésének előmozdítására sem az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontja értelmében.

⁽¹⁵⁾ Ténylegesen alacsonyabb lenne a járadék mértéke a különleges bányászati feltételekkel rendelkező szénhidrogének és a magas inertgáz tartalmú földgáz esetében. Valamivel alacsonyabb mértékű járadékfizetési kötelezettség vonatkozna az alacsony kitermelési hozamú mezőkre, amennyiben nem alkalmazzák a Brent-felárat.

⁽¹⁶⁾ A MOL, a Winstar Kft. (amely koncessziós megállapodás alapján folytatja tevékenységét) és az MMBF Zrt. (amely a MOL tulajdonában áll, és elsősorban földgáztárolással foglalkozik).

⁽¹⁷⁾ E vállalkozások a Magyar Horizont Energia Kft. és a TXM Kft.

⁽¹⁸⁾ A magyar elektronikus sajtóban megjelent cikkek szintén beszámolnak olyan földgázmezőkről, amelyeket nemrég kezdtek el működtetni más vállalkozások.

- (40) Végül az intézkedést meg kell vizsgálni az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében, amely szerint engedélyezhető az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekekkel ellentétes mértékben. A vizsgálat jelenlegi stádiumában a Bizottság kétségesnek tartja az intézkedés lehetséges összeegyeztethetőségét a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja által biztosított derogációval. A magyar hatóságok sem hoztak fel olyan érveket, amelyek azt bizonyítanák, hogy e kivétel alkalmazható lenne a szóban forgó esetre.
- (41) A Bizottság ehelyett azon az állásponton van, hogy a kérdéses intézkedés csökkenti azokat a költségeket, amelyeket rendes körülmények között a MOL-nak viselnie kellene, ezért tehát működési támogatásnak kell minősíteni. Az ilyen jellegű támogatás nem ítéltető összeegyeztethetőnek a közös piaccal, mivel semmiféle tevékenység vagy gazdasági régió fejlődését nem segíti elő, és időben nem korlátozott, nem csökkenő és nem arányos semmilyen sajátos gazdasági hátrány orvoslásának vonatkozásában.
- (42) A Bizottság tehát megállapítja, hogy a felülvizsgálat tárgyát képező intézkedés nem tűnik összeegyeztethetőnek a közös piaccal.

4. KÖVETKEZTETÉS

- (43) A Bizottság egyértelmű utalásokat talált arra nézve, hogy a Magyarország által végrehajtott vitatott intézkedés állami támogatást jelent, és kétségei vannak arra vonatkozóan, hogy ez a támogatás a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető-e. Ezért a Bizottság úgy határozott, hogy a leírt intézkedéssel kapcsolatban megindítja az EK-Szerződés 88. cikke (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást.

Határozat

1. A fenti megfontolások alapján a Bizottság úgy határozott, hogy megindítja az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében meghatározott eljárást, továbbá felkéri a magyar hatóságokat, hogy e levél kézhezvételétől számított egy hónapon belül nyújtsák be mindazon dokumentumokat, információkat és adatokat, amelyek a támogatás összeegyeztethetőségének értékeléséhez szükségesek. Ezeknek

az információknak különösen a következőkre kell kiterjedniük:

- Egy olyan lista, amely – a MOL-t is beleértve – mindazon vállalkozásokat felsorolja, amelyek 1998 és 2008 között bejelentésük szerint foglalkoztak szénhidrogén-kitermeléssel Magyarországon, továbbá egy olyan lista, amely ugyanezen időszak vonatkozásában az összes aktív földgáz-és kőolajlelőhelyet tartalmazza. Az alábbi adatokat kell feltüntetni: a működés jogi szabályozásának módja (koncesszió vagy engedély); a koncesszió/engedély dátuma; a termelés megkezdésének időpontja; az évente kitermelt szénhidrogén típusa, mennyisége és értéke; a bányajáradék egyes mezőkre és egyes időszakokra vonatkozóan alkalmazott szintje; valamint a ténylegesen kifizetett bányajáradék összege.
 - A határidő-hosszabbítási megállapodás által érintett MOL-bányatelek (azaz a 12 meghosszabbított bányászati jogú bányatelek, valamint az összes olyan bányatelek, amelyre a rögzített bányajáradékot alkalmazták) esetében kérjük, közöljék minden egyes időszak és mező esetében a *hipotetikus* bányajáradéki szintet és a bányailleték azon összegét, amelyet a vállalkozásnak 2006 és 2008 között ki kellett volna fizetnie, ha ezek a mezők a 2008-as bányászati törvény rendelkezéseinek hatálya alá tartoztak volna, figyelembe véve minden releváns tényezőt, úgymint a kitermelt mennyiséget, a Brent-felárat, a kitermelési feltételeket stb.
 - A 2006 és 2009 közötti időszakban szénhidrogén-kutatást folytató, illetve erre vonatkozó engedéllyel rendelkező bányászati vállalkozások listája.
 - Az 1993. évi bányászati törvény *minden releváns változatának* teljes szövegét, feltüntetve a módosító jogszabályt, valamint a módosítás időpontját és hatályba lépését.
2. A Bizottság kéri a magyar hatóságokat, hogy e levél másolatát azonnal továbbítsák a támogatás lehetséges kedvezményezettje részére.
 3. A Bizottság felhívja a figyelmet a 659/1999/EK tanácsi rendelet 14. cikkére, amely értelmében sor kerülhet az érintett tagállam által a kedvezményezettől való minden jogellenes támogatás visszafizettetésére.
 4. A Bizottság emlékezteti Magyarországot, hogy az érdekelt feleket e levélnek és tartalmi összefoglalójának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő közzététele útján tájékoztatja. E levél másolatának megküldésével az EFTA Felügyeleti Hatóságot is értesíti. Valamennyi érdekelt felet felkéri továbbá, hogy a közzétételt követő egy hónapon belül nyújtsa be észrevételeit.”